

Activiteitenkalender

- zaterdag 3/1, 13.30 u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: parking Michielsheem
Kattebroekstraat 199 (afrit 12 op de Ring, dan richting Brussel rijden)

- zondag 4/1, 9 u
Wandeling Thaborberg
Afspraak: zie boven

- zaterdag 17/1, 13.30 u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: zie boven

- zondag 1/2, 14 u
Wandeling Thaborberg
Afspraak: zie boven

- zaterdag 7/2, 13.30 u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: zie boven

- weekend 7 & 8/2
Nationale tuinvogeltelling
zie artikel hiernaast

- zondag 8/2, 17 u
Afsluiting tuinvogeltelling & Algemene Vergadering
Afspraak: Oasecentrum, Placestraat 44, 1702 Dilbeek (nabij station Dilbeek)

- zaterdag 21/2, 13.30 u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: zie boven

- zondag 28/2, 7 u
Busuitstap naar zeeaquarium Nausicaä en Cap Griz Nez
Inschrijving vereist. Zie pagina 4.

- zaterdag 6/3, 13.30 u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: zie boven

- zondag 7/3, 9 u
Wandeling Thaborberg
Afspraak: zie boven

- zaterdag 20/3, 13.30 u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: zie boven

Contactpersonen:
Algemeen: Eric De Jonge
 02/567 04 38 – eric.dejonge@belgacom.net
Vogels: Willy Paessens
 02/466 43 90 – paessenswilly@pi.be
Amfibieën: Niels Verhasselt
 0486/968706 – niels_verhasselt@hotmail.com
Persrelaties: Myriam Wouters & Erik Loosveldt
 02/567 25 11 – erik.loosveldt@advalvas.be
Inschrijving voor activiteiten: Louis De Leeuw
 02/569 27 28 – louisdeleeuw@skynet.be
 rekening: 000-3250101-19
Natuur•contact & website: Marc Bruneel
 02/466 63 28 – info@natuurpunt-dilbeek.be
 website: www.natuurpunt-dilbeek.be

Foto: Gerard Mornie

Hoe ga je te werk?

Knusjes achter het keukenraam of verscholen achter het gordijn van de woonkamer of vanachter het slaapkamervenster, het maakt allemaal niet uit, speur je gedurende die twee dagen naar vogels in je tuin. Op eender welk moment van de dag tel je het aantal vogels per soort in de tuin en noteer je soort en aantal. Uiteraard kan gans de familie meedoen.

Wat heb je nodig?

Van Natuurpunt krijg je een folder voor identificatie van de voornaamste te ver-

Vogels voeren & beloeren

Op 7 en 8 februari 2004 doen we mee aan de nationale teldag van tuinvogels. Waarschijnlijk hebt u in ons nationaal Natuur•blad van november de oproep tot deelname kunnen lezen. Wij, vanuit Natuurpunt.Dilbeek duwen plaatselijk het project. Ook in het Natuur•blad van februari komt er informatie daaromtrent. We rekenen op onze leden en vogelvrienden of tenminste zij die over een tuin beschikken. Verder kan je voor informatie terecht op de website van Natuurpunt: www.natuurpunt.be/tuinvogels.

Koolmees (links) en pimpelmees (rechts) werden vorig jaar gezien in respectievelijk 97 en 87% van de beobserveerde tuinen.

wachten vogelsoorten. Maar vogelgidsen (boeken) blijven zeer nuttig. Zie de brochure Natuur•winkel van november. De 'ANWB Vogelgids van Europa' of 'Petersons vogelgids van alle Europese vogels' zijn aan te bevelen. In die brochure vind je nog

Tuinvogels tellen. Doe je mee?

Laat het ons weten voor 18 januari 2004 door contact op te nemen met
 Willy Paessens, M. De Coenelaan 28, 1700 Dilbeek
 Tel: 02/466.43.90 – e-mail : paessenswilly@pi.be
 Vermeld naam, adres, telefoon of E-mail, u krijgt dan van ons verdere informatie.

We verwachten u met uw waarnemingen op onze Algemene Vergadering van **zondag 8 februari 2004 vanaf 17 u** in het Oase Centrum, H. Placestraat 44, 1702 Groot-Bijgaarden.

Daar wordt dan met een glas wijn, een kaasschotel en een leuke babbel de **Top-10 van vogels in Dilbeek** op-gemaakt. Ben je s'avonds niet vrij, stuur dan uw gegevens naar het contactadres.

Waar gaat het over?

Tijdens het weekend van 7 en 8 februari wordt in de tuinen van Vlaanderen een telling gemaakt van het maximum aantal waargenomen vogels per soort.

Dit is een ideale en eenvoudige manier om vogels te leren kennen.

Natuurpunt Dilbeek wenst u een heel groen en voorspoedig **2004**

interessante zaken. Verrekijkers bijvoorbeeld. Voor goedkopere types kan je terecht in fotozaken.

Hoe krijg je vogels in de tuin?

Eenvoudig, we lokken de vogels in onze tuin door hen te voeren in deze harde winterperiode. Best is er nu reeds mee te beginnen zo zijn de vogels de voederplaats gewoon en trekken zij soortgenoten aan.

Met welke middelen?

In onze tuin richten we een of méér voederplaatsen in. In het midden van de tuin komt een voedertafel. Deze is zelf en eenvoudig te maken. Het is een overdekt plankje van b.v. 30 op 40 cm, gemonteerd op een paaltje van ongeveer 1 meter hoogte. Aan het plankje kunnen twee aanvliegstokjes bevestigd worden. Deze dienen als landingsplaats en laten observatie van en door de vogels toe. Het geheel moet stevig op of in de grond staan. Hou rekening met de kracht van de wind. Je kan een voedertafel ook aanschaffen in de natuurwinkel of in tuincentra. Ook kan een voederbak opgehangen aan een boom een oplossing zijn.

Bij het plaatsen van een voedertafel (of voederplaats) hou je rekening met het volgende:

- Plaats je voedertafel ver genoeg van struiken en bomen, de vogels vliegen eerst naar een struik om vervolgens naar de voedertafel te vliegen en dit na eerst de omgeving goed geobserveerd te hebben.

De huismus is qua aantal nog altijd de onbedreigde nummer 1 onder de tuinvogels.

Foto rechts: sijsje op drinkbakje. Water is bijna zo belangrijk als voedsel...

Een voederplank is eenvoudig te maken. Wie nog mee wil doen met het telweekend van 7 & 8 februari dringend zijn materiaal opstellen, zodat de vogels aan de aanwezigheid wennen.

- Hou rekening met katten.
- Zorg dat je de tafel vanuit de woning goed en comfortabel kunt observeren.
- Houdt eventueel rekening met de hoogte van de voederplank zodat de kinderen het gebeuren op de tafel kunnen waarnemen.
- Indien mogelijk plaats de tafel dan zo dat de zon de tafel goed kan belichten, de kleurenpracht van de vogels komt dan zeker tot haar recht en is ideaal voor de fotografen.
- Sommige vogels komen zelden op de voedertafel, strooi voor hen ook voedsel op de grond.
- Strooi niet te veel voedsel op de grond! Na wat ervaring strooi je die hoeveelheid die vogels voor valavond kunnen opeten. Aldus trek je geen ongewenst bezoek aan in je tuin (ratten, katten).
- Een ondiepe drinkbak of schotel met zuiver water, zonder zout of suiker, is zeer nuttig. Bedek bij vorst de drinkbak met kippengaas zodat de vogels geen bad kunnen nemen
- Bij sneeuwval ruim je best de sneeuw onder en rondom de tafel weg..

Wat kan er nog bij?

Hang vetballen of zaadzakjes aan de struiken of een vetpot aan de stam van een boom; dit alles goed in het zicht. Deze zaken kunnen in de winkel (tuincenter, grootwarenhuis) aangeschaft worden. Vetballen zijn zelf te maken. Smelt vet, b.v. frietvet of vetzwoerden die je bij de beenhouwer kan vinden en meng er vogelvoer(zaad) in met een verhouding van 50% (volume). Het vet mag niet te heet meer zijn. Laat opstijven in een kop

(normale koffietas is ideaal) na eerst een gekrulde ijzerdraad erin geplaatst te hebben. Nadat de vetbal opgestijfd is kan men in een heet waterbadje de bal eenvoudig uit de tas halen. Een andere manier bestaat erin om een netje (appelsienzakje) in een kommetje te stoppen en vervolgens het vet met vogelzaad in het netje te gieten, na opstijven is het netje eenvoudig uit de kom te halen (bainmarie). Een vetpot maak je door het gesmolten vet met vogelvoer in een niet te groot conservenblik, gemonteerd op een plankje, te gieten. Daarna hang je het plankje verticaal tegen een boomstam, ideaal voor spechten.

Welk voedsel bied je de vogels aan?

Gemengd vogelzaad, allerhande mengsels voor wildzangvogels, zonnepitten, gebroken korrels enz. Dit alles is te verkrijgen in tuincenters, grootwarenhuizen en andere b.v. tarwe, gerst, mais voor kippen of wildvoer. Iets duurder is haver-mout, het roodborstje is er gek op. Om op de grond uit te strooien komen tafelfrestjes in aanmerking, broodkruimels, gekookte aardappelen, gesnipperde kaas-korstjes en overrijp fruit, appels in het bijzonder en hoe rotter hoe beter! Versnipperde appelschillen op grootte van een vogelsnavel zijn bij vorst-weder op een mum van tijd opgegeten. Eens de winterperiode achter de rug bouw dan de voederbeurten geleidelijk af. Verwijder zeker tegen half april de voedertafel en berg al het materiaal op voor volgend jaar.

Willy Paessens
Natuurpunt.Dilbeek
14 december 2003

Wandelen en werken op de Thaborberg

Sinds we de Thaborberg in beheer kregen kwamen al enkele honderden Dilbekenaren – natuurliefhebbers, nieuwsgierige burens en mensen met jeugdbewegingsherinneringen – een kijkje nemen, o.a. tijdens onze Open Natuurdag (18 mei) en n.a.v. Dilbeek op Wandel (16 oktober). Kranten en TV besteedden er ruime aandacht aan.

In 2004 kunt u *elke eerste zondag van de maand* met Willy Paessens op stap in het reservaat. In de even maanden start de wandeling om 14 uur, in de oneven om 9 uur. Leden wandelen gratis, niet-leden betalen 1 euro.

Momenteel staat een heus natuurbeheersplan in de steigers. Op basis hiervan zal een erkenningsdossier worden ingediend en kan het gebied een natuurreservaat worden.

Behoud van dit rustgebied, optimalisatie van de natuurontwikkeling (aangepast maai- en bosbeheer, herstel poelen), natuureducatie en vooral natuurbeleving met bijzondere aandacht voor minder-validen zullen hierbij voorop staan. Voor het zover is, moet er echter ook op het terrein

zelf nog het een en ander veranderen. Zo moet de toegankelijkheid beter geregeld worden (mountainbikers zijn niet welkom) en moeten de paarden van Michielsheem, die een rol kunnen spelen in het natuurbeheer, een betere plek krijgen.

Er is al heel wat werk verricht, maar er ligt nog meer voor de boeg. Wie nog wil meewerken en -denken op en rond de Thaborberg neme best vooraf contact op met Willy Paessens (bel naar 02/466.43.90 of mail paessenswilly@pi.be).

Tot en met maart gaan er alvast werkdagen door op de *eerste en de derde zaterdag van de maand* om 13u30. Breng je riek en eventueel hark mee. De bierbakken staan er al!

Wandelen

4 januari – 9 u
1 februari – 14 u
7 maart – 9 u
4 april – 14 u

Werken

3 januari
17 januari
7 februari
21 februari
6 maart
20 maart
telkens 13.30 u.

Afspraakplaats

parking Michielsheem, Kattedroekstraat 199 (ring afrit 12, richting Brussel)

Natuurpunt Dilbeek maakt bezwaar

De Dilbeekse begraafplaats vormt een accurate buffer tussen de Wolfspuutten en de Dilbeekse woonkern. Daar zorgen de weelderige beplantingen voor. De laatste jaren waren er echter problemen met het onderhoud. Gevolg: iets weelderige plantengroei. En: binnen de gemeente gingen er stemmen op om de hele boel te rooien en te vervangen door keurige haagjes. Ongeveer elke Dilbekenaar – ook onze vereniging – vond dit wat overdreven en verkiest een regelmatig onderhoud en het behoud van de ecologische functie. Natuurpunt Dilbeek stelde zelfs voor het onderhoud zelf te klaren, in ruil voor een vergoeding voor natuuraankopen. De brief bleef echter onbeantwoord. De voorgestelde snoeibeurt kwam er wel, net voor Allerheiligen.

Van een heel ander kaliber wordt de geplande aanleg van een Gewestelijk Expresnet door de gemeente door een ontdebbling van de spoorlijn Denderleeuw-Brussel-Zuid, dwars door het Ijsbos in Itterbeek met zijn waardevolle voorjaars- en orchideëenvegetaties. Natuurpunt Dilbeek is principieel gekant tegen het project. Er moeten milieuvriendelijker scenario's bestaan om het openbaar vervoer naar Brussel te verbeteren. Als het er ooit toch van komt, dan eisen we dat de NMBS zorgt voor compensatie door vooraf de natuurkwaliteit van aanpalende zones op te trekken tot het niveau van de stroken die verloren zouden gaan. Ook mogen bij de uitvoering natuur en milieu zo min mogelijk geschaad worden. Alle nodige maatregelen dienen genomen om de bestaande en de te verwachten milieuhinder (vooral geluids-, trillings- en verkeershinder) tot een minimum te beperken. Natuurpunt Dilbeek is overigens ook gekant tegen de bouw van een nieuw station aan de Ninoofsesteenweg, omwille van de landschapsecologische impact ervan, omdat de verstedelijking hiermee verder zal uitdeinen en omdat zo'n station geen alternatief biedt voor het geplande expresnet.

De najaarsactiviteiten in vogelvlucht...

Op 28 september begeleidde Marc de laatste landschapswandeling van 2003, deze keer in de deelgemeente Dilbeek. We vergaten uiteraard de holle weg van de Eikelenberg niet. Deze is overigens weer dringend aan herstel toe. Wanneer wordt het autoverkeer er nu eindelijk geweerd?

Buggenhoutbos bracht op 26 ok-

tober ruim een dozijn mensen op de been. Een mooie herfstdag, een statig bos en een interessante gids. Meer moet dat niet zijn.

De Nacht van de Duisternis van 8 november werd een voltreffer. Meer dan 50 mensen luisterden geboeid naar het verhaal van Bruno Eylenbosch – onze amateur-sterrenkundige uit Schepdaal – en keken door telescopen naar de maan en de ringen van Saturnus. Nadien volgde een avondwandeling over goed verlichte veldwegen (het was volle maan). En dan was het wachten tot de vroege uurtjes, op de maansverduistering... Dank aan Bruno en alle medewerkende Natuurpunters.

Bitter koud, maar een warme belangstelling voor het bezoek achter de schermen van Planckendaal op 7 december. Oog in oog met neushoorn Johanna: indrukwekkend. Koala's als ingedutte oude mannetjes: vertederend. Hyperactieve bonobo's: enerverend. Er valt altijd wat te beleven in de zoo... Dank aan Hugo en Iignes voor de organisatie.

Natuurpuntprogramma 2004: actie & plezier

25 april alvast vrijhouden!

25 april 2004 wordt een bijzondere dag. Als vanouds is het dan Dag van de Aarde, maar dit jaar géén plaatselijke activiteiten. De voltallige Vlaamse milieubeweging organiseert een actiedag in en rond de Nekkerhal in Mechelen. Bedoeling is om de Vlaamse volksvertegenwoordigers (die in juni herkozen willen worden) te tonen dat er nog altijd heel veel Vlamingen begaan zijn met natuur en milieu en dat het beleidswerk nog lang niet af is. Er dient naarstig verdergewerkt, b.v. aan de zo noodzakelijke uitbouw van een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Hou 25 april 2004 dus vrij. Vanuit Dilbeek worden al zeker bussen ingelegd. Hierover later meer.

Natuurbeleving

In 2004 gaat Natuurpunt Dilbeek niet enkel actievoeren in Mechelen uiteraard. Zoals afgelopen jaar blijft natuurbeleving voorop staan. Onze landschapsverkenningen in Groot-Bijgaarden, Schepdaal en Dilbeek konden op heel wat belangstelling rekenen. In 2004 komen de andere deelgemeenten aan bod. Grote publiekstrek- kers (busuitstap, vleermuizenavond, open natuurmonumentendag, stand op de jaar- markt) worden zeker herhaald. Natuur- educatie voor groot en klein (dit laatste via onze Groene Specht) is heel plezierig. Onze natuurgidsen geven graag hun kennis door. Alle leden van Natuurpunt zouden eens een kijkje moeten komen nemen...

Natuurstudie

Daarnaast wordt natuurstudie verder uit- gebouwd. In 2003 kwam de amfibieën- werkgroep goed op gang. Ook op vogel- studiegebied werd veel werk verzet. Dit zal binnen afzienbare tijd al zichtbaar zijn op het terrein. Er komen nieuwe amfi- bieënpoolen, andere worden hersteld. En bijna elke kerktoeren van de gemeente krijgt een kerkuilenkamer! In het najaar komt er hopelijk een paddestoelenwerk-

groep bij. Als we een goede lesgever te pak- ken krijgen, organiseren we eerst een cur- sus, waaraan iedereen kan deelnemen. Je hoeft er echt geen bioloog voor te zijn. Een hart voor natuur en tijd voor verwonde- ring en studie volstaan...

Natuurbeheer

Voor wie gewoon eens lekker zijn handen uit de mouwen steekt is er "onze" Tha- borberg. In april 2003 droeg de vzw Mi- chielsheem het beheer aan ons over en dat gooide onze programmatie grondig overhoop. Maar daar gaan we niet om zeuren, want het is een echt natuurju- weeltje. Zeker na de zwerfvuil- en maai- acties. Voortaan laten we iedereen mee- genieten tijdens maandelijkse geleide wandelingen. Ook ons minireservaatje in het Begijnenborrebos kan af en toe wat helpende handen gebruiken. Op die klei- ne reservaatjes mogen we ons echter niet blind staren. Dilbeek is groter dan 4000 ha en telt hooguit 100 ha goed beheerd natuurgebied. Elders in de gemeente gaat de biodiversiteit achteruit – of is ze niet

Ons spandoek zal weer goed van pas komen in 2004...

Straks weer kerkuilen in Dilbeek? We maken er werk van...

eens gekend. Daarom is de goedkeuring en verdere uitvoering van een geactuali- seerd gemeentelijk natuurontwikkelings- plan – met de uitbouw van een Dilbeeks Ecologisch Netwerk (DEN) – zo belang- rijk. Een pas opgestarte werkgroep "aan- koop natuurgebieden" binnen ons Na- tuurpunt onderzoekt onze mogelijke rol hierin. Financiële specialisten en spon- sors zijn meer dan welkom...

Natuurpunt Dilbeek bestaat nu ongeveer 20 maanden en telt inmiddels meer dan 200 leden. Sinds de start van de plaatse- lijk afdeling kwamen er 70 nieuwe bij. Ook de kern groeide aan en telt nu 10 à 15 ijverige vrijwilligers die "de kar trek- ken". Ik wens jullie allemaal een heel ge- lukkig en gezond nieuw jaar toe!

Eric De Jonge, voorzitter

De koningsdochter en de Grijsze Neus

29 februari – Busuitstap Nausicaä/Cap Griz Nez

Duur: 7 u tot 20 u • **Vertrek:** Westrand

Prijs: leden: volwassenen 15 €, kinderen 7,5 €

niet-leden: volwassenen 21 €, kinderen 10 €

Meenemen: pic-nic, wandelschoenen & -kleding, verrekijker
Inschrijven vòòr 20 februari (noodzakelijk voor groepsticket)

bij Louis De Leeuw

02/569.27.28 / louisdeleeuw@skynet.be

of André Van Overberge

02/466.73.56 / andre.vanoverberge@skynet.be

Nausicaä was de dochter van de koning van de Faiaken die aan de monding van de rivier de uitgeputte Odysseus ontdek- te die schipbreuk had geleden. Zo ver- telt een eeuwenoude Griekse mythe. Maar vandaag staat Nausicaä beter be- kend als het hypermoderne zeeaquari- um in het Noord-Franse Boulogne. Echt het bezoekerscentrum bij uitstek om op een interessante, speelse en moderne manier kennis te maken met het leven in zee, van de tropische kusten tot de Noordzee.

Als we uitgekeken zijn op al dat mariene moois, gaan we uitwaaien op de Cap Gris Nez, een favoriet plekje voor al wie be- langstelling heeft voor geologie, fossie- len, fauna en flora van rotskusten of ge- woon een frisse neus wil halen en een weids panorama bewonderen...

DE GROENDE SPECHT

WAT VALT ER TE BELEVEN IN 2004?

In 2004 gaan we de natuurelementen (vuur, aarde, lucht, water) te lijf, doen er allerlei proefjes mee en ontdekken ondertussen beestjes en plantjes. Maandelijks organiseren we een activiteit (meestal op zaterdagmiddag, van 14 tot 16.30 uur) en in de zomer gaan we op kamp (hierover later meer). Bij het kopiëren van dit blaadje weten we nog niet waar een en ander zal doorgaan. We doen zo veel mogelijk in en rond de watermolen van Pede. Binnenkort weten we op welke dagen dat we er terecht kunnen. Op dagen dat het niet kan, kiezen we opnieuw voor onze vertrouwde Westrand (en de Wolfsputten).

Noteer alvast deze data in je agenda:

21 februari: AARDE

bodemonderzoek; fossielen, diersporen (o.a. braakballenonderzoek)

27 maart: VUUR

kijken naar de zon en andere sterren, kiemen en groeien van voorjaarsbloeiërs

22 mei: LUCHT

broeikaseneffect nabootsen, fladder- en zoemdiertjes vangen, korstmossen zoeken

26 juni: WATER

vervuiling meten, waterbeestjes bekijken, brood bakken, overnachting op de Thaborberg (voor de nachtdieren)

1 tot 4 juli: ZOMERKAMP

25 september: WATER

bootjeswedstrijd, molenwaterkracht, bomen en water

23 oktober: AARDE

paddestoelen, bodemdiertjes, compost-experimenten

27 november: LUCHT

El Nino, nestkastjes en voederplankjes timmeren, vogels leren kennen

27 december: VUUR

kaarsen maken, energie opdoen rond een Leuvense stooft

Kostprijs: 2 € per activiteit; 5 € als je aaneensluitend de 4 voor- of najaarsactiviteiten meemaakt (dat is het leukst). Gratis voor leden van Natuurpunt.

Wie geïnteresseerd is in het programma en/of wil meewerken mag contact opnemen met Eric en Jasper De Jonge, tel. 02/567.04.38 (na 20u30)

VOGELS VOEREN IN DE WINTER MOET JE EENS PROBEREN.

HOE MAAK JE VETBOLLEN?

Eerste regel: gebruik rundsvet of een ander hard vet en geen margarine. Smelt het vet – niet te heet dat vuur, want het vet mag niet aanbranden – en meng er zaadjes onder. Je kan daarvoor kanarievoer kopen. Of je zoekt zelf wat bij mekaar: onge-zoutenpinda's, granen, maanzaad, verbrokkelde koekjes, bessen...

En waarom zou je niet eens wat zonnebloemen kweken. Veel vogels lusten de pitten graag.

Maak van het vet bollen met een touwtje erdoor. Laat ze opstijven in de frigo en hang ze buiten als het echt koud is. Voorkom dat de poes komt mee-eten (van de vogeltjes bedoelen we dan). Hang de bollen dus op plekken waar Minou niet bij kan.

Leuk zijn ook een vogelbel en een vogelcake. Voor een vogelbel heb je een klein bloempotje nodig, een stukje touw en een stokje. Steek het stokje door het gaatje van de bloempot zodat het zo goed mogelijk afsluit. Doe een bodempje vet in de bloempot en laat even stollen in de koelkast. Vul nu de bloempot verder op en laat stollen. Hang in een boom of tegen een muur.

Voor een vogelcake ga je uit van een leuke cakevorm (kattevorm, tulband, ...). Doe gesmolten en met zaadjes gemengd vet in de cakevorm en laat stollen. Om hem gemakkelijk uit de vorm te halen, kan je de vorm even onder de warmwaterkraan houden. Je kan de vogelcake mooi uitstallen in de tuin of versieren met nootjes, pinda's, enz.

Wat lusten ze het liefst?

Merel, kramsvogel, koperwiek, zanglijster en spreeuw

Wat? Brood, krenten, kaasresten, fruit, schillen en klokhuizen, alle soorten bessen, gekookte aardappelen. Waar? Op de grond, sneeuwvrij, een open plek met beschutting dichtbij.

Koolmees, pimpelmees, matkop, kuifmees, zwarte mees en staartmees

Wat? Vetbollen, slingers ongebrande, onge-zouten pinda's, halve kokosnoot, vogelzaad. Waar? Op de voedertafel, voederbuis, opgehangen in bomen of struiken.

Specht, boomklever en boomkruiper

Wat? Ongezouten pinda's en noten, vetbollen, zonnebloempitten, kaas zonder korst. Waar? Eventueel vastgemaakt aan een boomstam op een rustige plek.

Huismus, ringmus, sijs, distelvink, keep en groenling

Wat? Bruin brood, onkruidzaden, gemengd strooizaad, etensresten, zonnebloempitten. Waar? Op de grond, voedertafel, voederbuis.

Winterkoninkje, heggenmus en roodborstje

Wat? Universeel voer, bessen, meelwormen, broodkruimels, maden en larven, ongekookte haverhout.

Waar? Op de grond, sneeuwvrij, of beschermt onder heggen en struiken.

TROLLEN VERJAAGD VAN THABORBERG

23 november: 60 Saviokleuters (met hun ouders) worden aan de voet van de Thaborberg opgevangen door 7 kabouters, verkleed als Natuurpunters. Of was het omgekeerd? Ze verjagen er een zuurtrol, een jachtrol en een mestrol. De afvalrol was in het voorjaar al verdreven. De berg ziet er al weer beter uit...

NESTDOMINO

Als je de kaartjes die hieronder staan uitknijpt, dan kan je een nestdomino spelen. Leg rechts van het kaartje met de kerktoeren, het kaartje met de vogel waarvan jij denkt dat hij in een kerktoeren broedt. Ga zo verder tot je een ketting hebt. De broedplaats op het laatste kaartje, zou die van de vogel op het eerste kaartje moeten zijn. Succes! Als je niet in dit blaadje wil knippen, kan je het spel ook spelen door bij elke letter het juiste cijfer te zetten. Oplossing in volgend nummer...

